

COMMUNICATIESTRATEGIE NIEUWE NORMEN WATERVEILIGHEID

BOODSCHAP VOOR WATERSCHAPPEN OVER NIEUWE NORMEN VOOR DE PRIMAIRE KERINGEN

1 INLEIDING

In deze communicatiestrategie worden de boodschap, middelen en voorbeelden voor communicatie van de nieuwe normeringen met u gedeeld.

Doel

Het doel van deze gezamenlijke communicatiestrategie is gezamenlijk gesteld te staan voor het communiceren over de nieuwe normen als waterschapssector. Daarbij wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande communicatiemiddelen. Ook wordt inzicht gegeven in de landelijke communicatieboodschap, zodat waterschappen hier zo veel mogelijk op kunnen aansluiten. Verder is het sterk regioafhankelijk wat de nieuwe normen betekenen voor de burger. Met de QenA's wordt hier een eerste aanzet voorgegeven. Verder is dit vooral aan de waterschappen zelf. Laten we daarom ook in het vervolg goede voorbeelden met elkaar delen.

Proces

Deze communicatiestrategie is tot stand gekomen met medewerking van de communicatiewerkgroep nieuwe normen. Het gaat niet alleen om nieuwe normen, maar ook om nieuwe technische inzichten en het meer centraal stellen van de gevolgen (risicobenadering) wat bijdraagt aan deze nieuwe systematiek. Daarbij is de beste verzekering voortdurende blijven investeren in waterveiligheid.

Er is al veel communicatiemateriaal beschikbaar; maak daarom vooral gebruik van wat er al is, bijvoorbeeld bij I&M en de Deltacommissaris. Via acties als Waterlicht maken we de noodzaak voor nieuwe investeringen ook zichtbaar. Er ligt ook een duidelijke koppeling met de communicatie over het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Daarbij is het belangrijk om aan te geven dat 100% veiligheid niet bestaat en dat de natuur altijd onberekenbaar blijft. In het kader van het vergroten van het 'waterbewustzijn' van de gemiddelde inwoner van Nederland worden via onswater.nl handelingsperspectieven voor burgers gecommuniceerd: wat kunnen mensen zelf doen om droge voeten te houden?

Doelgroepen

De communicatiemiddelen richten zich voornamelijk op de waterschappen zelf en de inwoners van gebieden waar dijkversterkingsprojecten in de toekomst worden uitgevoerd. Er is ook aandacht voor andere externe partijen, andere overheden (gemeenten en provincies) en de interne organisatie.

2 GEZAMENLIJKE KERNBODSCHAP (TEKST ALISE BOONEN, 11 NOVEMBER 2016, RIJK EN WATERSCHAPPEN)

Nederland is kwetsbaar

In onze eeuwenlange relatie met het water is ons land veilig maar ook kwetsbaar. 60% van Nederland kan onder water komen te staan als gevolg van een overstroming. Daarom is het werk aan waterveiligheid nooit af en we moeten blijven investeren. Met slimme wijzigingen in de inrichting van het land en investeringen in die plekken waar het risico het grootst is. En door burgers en bedrijven te laten zien (bijvoorbeeld op Ons Water) wat zij zelf kunnen doen. Daarmee wapenen we ons tegen overstromingen. Op 1 januari 2017 heeft Nederland nieuwe waterveiligheidsnormen voor de dijken, dammen en duinen. In de

nieuwe benadering wordt niet alleen gekeken naar de kans op een overstroming, ook worden de gevolgen meegewogen.

Maatregelen nemen om een ramp vóór te zijn

Primaire waterkeringen, zoals dijken, duinen en dammen, beschermen 60% van Nederland tegen overstromingen. Onze waterkeringen bieden hele goede hoogwaterbescherming. Maar we moeten constant hard blijven werken om die waterveiligheid, ook in de toekomst, op orde te houden. Daarom bereidt ons land zich voor op een nieuwe fase. Met het deltaprogramma en de nieuwe normen voor waterveiligheid bouwt Nederland verder aan het fundament dat eerdere generaties ons nalieten, met één belangrijk verschil. Vroeger werden er nieuwe plannen voor bescherming gemaakt ná een ramp, zoals de Deltawerken na de watersnoodramp in 1953. Nu wachten we niet af, maar nemen we maatregelen om een eventuele ramp vóór te zijn.

Investeren in waterkeringen blijft noodzakelijk

Het aantal mensen dat achter de waterkeringen woont, is vanaf de jaren 60 flink toegenomen en zal blijven toenemen. Ook de economische waarde in deze gebieden is gestegen. In het overstroombare gebied van ons land wonen 9 miljoen mensen en wordt 70% van ons Bruto Nationaal Product verdiend. Tegelijk stijgt de zeespiegel, daalt de bodem en nemen de extremen in het weer toe. Bovendien weten we meer over de sterkte van de dijken en wanneer en op welke manier deze kunnen overstromen.

Nieuwe normen: iedereen tenminste hetzelfde beschermingsniveau

Iedereen in Nederland krijgt tenminste hetzelfde beschermingsniveau tegen overstromingen. De veiligheidsnormen die we hiervoor hanteren zijn tot stand gekomen door te kijken naar de risico's: de kans op overstromen én de gevolgen van een overstroming. Elementen die een rol spelen bij de berekening zijn de verwachte situatie in 2050 voor het aantal inwoners en de economische waarde, de snelheid van overstromen en hoe hoog het water komt. Hierdoor kunnen dijken voortaan verschillende normen krijgen. Daar bovenop wordt extra en gericht geïnvesteerd in gebieden met een risico op veel slachtoffers en grote economische schade. Vitale en kwetsbare infrastructuur, zoals nutsvoorzieningen en ziekenhuizen, krijgen extra aandacht.

Systematiek: beoordeling en aanpak van de waterkeringen

Gedurende de levensduur van een dijk neemt de veiligheid ervan af. Dit komt door de steeds hogere waterstanden door klimaatverandering en omdat de dijk ouder wordt. De dijken worden daarom eens in de 12 jaar beoordeeld door de waterkeringbeheerders: waterschappen en Rijkswaterstaat. Zij krijgen een signaal wanneer de dijk versterkt moet worden en starten met de voorbereidingen. Het werk aan de dijk wordt zoveel mogelijk gecombineerd met andere projecten in het gebied. Ook wordt er voor de planning gezorgd, de financiering en het ontwerp voor de dijkversterking. Dan vindt de uitvoering plaats. Door de dijkversterking blijft het gebied veilig. Meer informatie over de systematiek en de achtergronden? Kijk verder op de helpdesk water.

Resultaat in 2050

In 2050 is Nederland met deze nieuwe normen en nieuwe aanpak beter beschermd tegen overstromingen. Daarvoor zal in de komende decennia veel werk verzet moeten worden. Maar ook na 2050 zullen we nooit klaar zijn met het werken aan onze Delta. Kijk op het hoogwaterbeschermingsprogramma waar de huidige projecten plaatsvinden. Of neem contact op met uw waterschap om te weten wat dit voor uw regio betekent.

3 COMMUNICATIEMIDDELEN

Hieronder vindt u een inventarisatie van films en documenten die uitleg geven over het nieuwe waterveiligheidsbeleid. Deze producten geven uitleg over de principes van het nieuwe waterveiligheidsbeleid (3.1.), gevaren die een dijk bedreigen (3.2) en informatie voor verdere verdieping (3.3) en dienen als naslagwerk

Deze middelen zijn vooral bedoeld voor de waterschappen zelf en de partners binnen het Deltaprogramma.

3.1 PRINCIPES NIEUWE WATERVEILIGHEIDSBELEID

Animatie in Nederlands en Engels

<https://vimeo.com/79082998>

https://www.youtube.com/watch?v=HjX0kp_LPTU&feature=youtu.be

Een presentatie over het nieuwe waterveiligheidsbeleid

<https://prezi.com/r4rpf6ctk8o0/waterveiligheid/>

Strip Nieuw waterveiligheidsbeleid <https://www.deltacommissaris.nl/binaries/deltacommissaris/documenten/publicaties/2014/09/22/strip-nieuw-waterveiligheidsbeleid/Strip+nieuw+waterveiligheidsbeleid.pdf>

Standaard PowerPoint-presentatie Waterveiligheid

Deze presentatie is te vinden op SharePoint en Deltaweb

3.2 VEILIG MAAR KWETSBAAR: GEVAREN DIE EEN DIJK BEDREIGEN

Animaties over de gevaren die de dijk bedreigen

<https://www.youtube.com/watch?v=lyOD2M2SqDI&list=PLAA8yVxqwatype0RPwkBywvRyaDZ1K1gn>

3.3 VERDERE VERDIEPING

Uitleg over begrippen binnen waterveiligheid

<http://www.hoogwaterbeschermingsprogramma.nl/Documenten+openbaar/default.aspx#folder=482790>

Vragen rondom Implementatie Nieuwe Normering, definitief 10-5-2016 (volgt nog een update in december 2016). Algemeen, wijziging Waterwet, hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), communicatie opleidingen, techniek.

[http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/primaire/beoordelen-\(wbi\)/vragen/faq-implementatie/](http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/waterveiligheid/primaire/beoordelen-(wbi)/vragen/faq-implementatie/)

4 COMMUNICATIEKALENDER

We kiezen ervoor om niet te communiceren over de nieuwe normen voor de waterkeringen als zelfstandig thema. We kiezen ervoor dit thema te koppelen aan andere thema's die dichterbij de burger staan of beeldender zijn. Dit sluit ook aan op de communicatiestrategie van het Rijk.

Oktober

- 31 oktober 2016 Dijkwerkersdag (Verschijnen projectenboek HWBP) (interne en externe communicatie)
Hier heeft Hetty Klavers een interview gegeven waarin zij het belang van de dijkwerkers benadrukte, maar ook de nieuwe normen aankondigde (NOS).

November

- Deltacongres (3 november)
Hier is een toelichting gegeven door Anouk ten Neijenhuis over de nieuwe normen.

- Start serie “Als de dijken breken”.
Trouw heeft een artikel geplaatst over wat er gebeurt dat de dijken echt breken. Hiervoor is de Unie ook bevraagd, maar dit is uiteindelijk niet door de redactie meegenomen.

December:

- Bij een goede storm de gelegenheid aangrijpen om landelijke media te bereiken met onze boodschap over de nieuwe normen.
- Consultatie HWBP- projecten (interne en externe communicatie).
- 13 december waarop de resultaten van de generale repetitie van het WBI bekend worden – *Communicatie vooral gericht op de waterschappen zelf/interne communicatie.*
- Themanummer: Het Waterschap over dijken.

Januari

- Inwerking treden van nieuwe Waterwet, op 1-1-2017 – *Communicatie vooral gericht op de waterschappen zelf/interne communicatie.*
- En vlak daarna het moment waarop de Minister het WBI vast stelt en de subsidieregeling – *Communicatie vooral gericht op de waterschappen zelf/interne communicatie.*
- Eerste beoordelingsresultaten (interne en externe communicatie) – *pm.*

5 SOCIAL MEDIA

Communicatie over de nieuwe normering gebeurt door verschillende organisaties en met diverse doelgroepen. Hoe vaker de boodschap op verschillende manieren verteld wordt, hoe beter. Het staat elke organisatie vrij om dat op hun eigen manier te doen. De volgende richtlijnen kunnen daarbij wel helpen.

- Zorg voor veel en deelbare content op je website zodat je nog meer traffic en interactie genereert vanuit verschillende sociale kanalen.
- Gebruik groot, prikkelend beeld. Het web is visueler dan ooit.
- Zorg dat je relevante informatie biedt.
- Er zijn verschillende social media-kanalen. Elke heeft voor- en nadelen en kent een andere doelgroep. Stem je boodschap en hashtags daarop af.
- Suggesties voor het gebruik van hashtags: #onswater, #zohoog, #waterveiligheid #alsdedijkenbreken #veiligedijken #nattevoeten #watkanikzelfdoen

6 VRAAG EN ANTWOORD

In de Q & A's komen de vragen aan de orde die collega's en burgers kunnen stellen. De vragen kunnen op thema worden geclusterd, zoals: nieuwe normen, relatie met rivierverruiming, uitkomsten beoordeling en versterkingen.

6.1 NIEUWE NORMEN

Waarom nieuw waterveiligheidsbeleid?

Aanleiding voor de nieuwe normen voor dijken zijn:

- nieuwe inzichten over bescherming tegen hoogwater: zo is rekening gehouden met nieuwe kennis over rivierafvoeren, de effecten van wind en golfslag en de stabiliteit van de dijken.
- het principe om een basisveiligheid te bieden aan alle inwoners: de kans op overlijden als gevolg van een overstroming mag niet groter zijn dan 1 op 100.000 per jaar.
- het toegenomen economisch belang van de gebieden achter de dijken

Dit maakt dat er toegewerkt is naar een nieuw waterveiligheidsbeleid waar de nieuwe normen voor de dijken onderdeel van zijn.

Wat betekent dit voor de waterkeringen?

De nieuwe normen zijn toekomstgericht; alle keringen dienen in 2050 aan de nieuwe normen te voldoen. Grote delen in het rivierengebied, het gebied in Oost Groningen, delen in Friesland en delen in Zeeland voldoen nog niet aan de basisveiligheid. De komende decennia zullen de dijkversterkingen met name in deze gebieden plaatsvinden.

Is het nieuwe beleid duurder of goedkoper?

Voor het nieuwe waterveiligheidsbeleid wordt voorlopig hetzelfde budget gehanteerd. Door de risicobepaling worden de investeringen gerichter uitgevoerd waardoor er meer veiligheid wordt gerealiseerd met hetzelfde budget. In 2023, nadat de beoordeling een nieuw landelijk veiligheidsbeeld heeft opgeleverd, wordt er geëvalueerd of het budget toereikend is.

Hoe wordt er voor meer waterbewustwording bij de burgers gezorgd?

De overheid is bezig om meer en beter te communiceren over water. In 2014 is de ontwikkeling van de campagne 'Ons Water' gestart. Deze campagne communiceert onder meer over waterveiligheid. Onderdeel hiervan is de app 'Overstroom ik', waarin per postcode staat hoe hoog het water kan komen bij een dijkdoorbraak en waar je naartoe kan vluchten. Maak gebruik van deze app in je communicatie (zowel digitaal als tijdens lessen en lezingen). Een ander onderdeel is: 'De week van ons Water', die tweemaal per jaar wordt georganiseerd en 1x in het jaar 'Waterveiligheid' als thema heeft. Hierin kunnen overheden hun deuren open zetten en publiek laten zien wat zij doen op watergebied en waarom dat belangrijk is. Projecten in uitvoering gebruiken hun eigen projectcommunicatie en kunnen ook naar Ons Water verwijzen. Het is en blijft een belangrijke taak van alle overheden om goed over hun werk te communiceren.

6.2 RELATIE MET RIVIERVERRUIMING

Waarom is er weer een nieuwe opgave; Ruimte voor de Rivier heeft Nederland toch al veiliger gemaakt?

Na aanleiding van de watersnoodramp in 1953 zijn er normen gekomen voor de dijken in Nederland. De hoogwaters van 1993 en 1995 waren aanleiding voor het programma ruimte voor de rivier. Dit programma was gebaseerd op de toen geldende normen. Ook voor het rivierengebied gelden er vanaf 1 januari 2017 nieuwe normen. Ook ontwikkelt het klimaat zich en daalt de bodem. We willen niet meer wachten op een (dreigende) overstroming voordat we maatregelen treffen, we willen voor de toekomst gesteld staan.

6.3 UITKOMST BEOORDELINGSRONDE

Moeten veel dijken versterkt worden door de nieuwe normering?

De waterschappen en Rijkswaterstaat beoordelen alle primaire keringen in de periode 2017-2022. De verwachting is dat een groot deel van de waterkeringen versterkt moet worden, met name in het rivierengebied. Uit de eerste beoordelingsronde zal blijken hoe groot het aandeel is van de keringen dat versterkt moet worden om aan de nieuwe normen te voldoen. Voor het versterken van alle keringen is genoeg tijd, omdat de nieuwe normen toekomstgericht zijn. Bij het opstellen van de normen is vooruitgekeken naar 2050. De bedoeling is dat alle keringen in 2050 aan de nieuwe normen voldoen. De dijken worden versterkt binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma, waarbij we beginnen met het versterken van de meest urgente dijken.

6.4 VERSTERKINGEN

Wat gebeurt er als een kering niet aan de waarden voldoet?

In het nieuwe systeem werken we met een signaleringswaarde en een ondergrens. Als een kering niet aan de waarde voldoet, start een proces dat leidt tot maatregelen die de kering versterken. Voor dat proces is over het algemeen zeker 10 jaar de tijd, omdat de waarde strenger is dan de minimale eisen waaraan de

kering moet voldoen (de ondergrens). Wanneer de feitelijke versterking wordt uitgevoerd, hangt af van verschillende factoren, zoals de mate van urgentie, de beschikbaarheid van financiële middelen en uitvoeringscapaciteit. De prioritering en programmering van de versterkingsopgaven gebeurt in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Wat betekenen de nieuwe normen voor de versterkingsprogramma's van de waterschappen

De waterschappen hebben met Rijkswaterstaat een gezamenlijk gefinancierd versterkingsprogramma: het Hoogwaterbeschermingsprogramma. In dit programma worden de meest urgente dijkversterkingsprojecten het eerste opgepakt. Daarnaast wordt in de projecten zoveel mogelijk geanticipeerd op de nieuwe normen. Ten slotte worden vooruitlopend op de officiële beoordeling 13 dijken versterkt op basis van studieresultaten omdat deze zo urgent zijn dat het reserveren van geld niet kan wachten op de officiële beoordeling.

Het waterschap is het dijktraject ... nu aan het verbeteren of heeft recent gewerkt aan deze dijk, hoe kan het dat deze nu weer op de schop moet?

Recent zijn er nieuwe inzichten opgedaan over de bescherming tegen hoogwater. Denk hierbij aan nieuwe kennis over rivierafvoeren, de effecten van wind en golfslag en de stabiliteit van dijken. Op basis van deze nieuwe inzichten willen we geen onnodige risico's lopen en moet dit traject wederom worden versterkt. De ingrepen die gedaan worden zijn voor de veiligheid op de lange termijn.

Wat als mijn dijk nu niet voldoet, maar niet versterkt wordt?

Omdat er veel geld en materieel nodig is om alle dijken die niet aan de wettelijke normen voldoen, te versterken, kunnen we niet alle dijken tegelijkertijd aanpakken. Om te bepalen welke dijk als eerst moet worden versterkt, wordt allereerst gekeken naar de kwetsbaarheid. In principe worden de zwakste dijken als eerst verbeterd. Goed om hierbij te vermelden is dat de nieuwe normen gebaseerd zijn op een verwachte situatie in 2050. De dijk moet met het oog op de toekomst worden versterkt. Het hoeft dus niet te betekenen dat er acuut een onveilige situatie is.

6.5 ACHTERGROND NORMEN VOOR DE WATERSCHAPPEN ZELF

Voorheen was de norm gelijk rond een dijkkring of langs grote delen van de rivier en nu niet meer. Hoe komt dat?

De normen zijn streng voor gebieden waar de gevolgen groot kunnen zijn. De gevolgen zijn afhankelijk van de locatie waar een dijk bezwijkt. Het is daarom logischer om een norm te bepalen voor een dijktraject dan voor een heel lang aaneengesloten ring.

Mijn dijk stond eerst op de lijst om versterkt te worden, waarom is dit nu niet meer nodig?

Alle dijken worden op nieuw beoordeeld aan de hand van de nieuwe systematiek. Dit kan betekenen dat een negatieve eerdere beoordeling nu een positieve beoordeling wordt of andersom. We gaan met de nieuwe systematiek gericht investeren omdat we meer kennis hebben. Dus dat kan in enkele gevallen betekenen dat een dijkversterking die eerst gepland stond toch niet meer nodig is of minder urgent is.